

Vlatko Večkovec
Alan Medić
Ivana Kangler
Iva Moslavac

PRAĆENJE I PROVJERAVANJE RAZVOJA MLADIH VATERPOLISTA KROZ SUSTAV NATJECANJA

1. UVOD

U današnje doba svjedoci smo sve većih znanstvenih i tehnoloških postignuća, maksimalnog napretka u informatizaciji i takav trend razvoja mora utjecati na sve društvene segmente života pa tako i na sport. Kao dio primijenjene kineziologije sport mora početi koristiti sve prednosti suvremenog načina življenja i osigurati optimalan razvoj djece, mladih sportaša. Kod današnje djece i omladine bitno je pokušati uspostaviti pravilan sustav vrijednosti, navike, razmišljanje i njihovo ponašanje. U posljednje vrijeme sve se više provlači mišljenje da će se ligaškim modelom natjecanja lakše pratiti rad i razvoj mladih vaterpolista. Kao i u svakoj društvenoj djelatnosti tako je i u sportu, u ovom slučaju vaterpolu, vrlo važno uspostaviti sustav vrednovanja rada. Ne samo zbog dobivanja povratnih informacija o realizaciji zadanih ciljeva i zadaća, nego i o realizaciji efekata programa. Svaki projekt ima za cilj unaprijediti ili proširiti znanja o zadanoj temi pa ovaj rad pokušati učiniti isto. Tema ili predmet istraživanja bit će praćenje i provjeravanje razvoja mladih vaterpolista kroz novi sustav natjecanja. Najveća manjkavost postojećeg modela natjecanja mladih vaterpolista je premali broj službenih utakmica i previše „praznog hoda“ od početka sezone u rujnu do Prvenstva Hrvatske koje se održava u ožujku ili za pojedine selekcije tek u travnju. Prema trenutnom rasporedu natjecanja (primjer skupine sjever) od rujna do travnja odigrat će se samo 13 službenih utakmica i to samo one momčadi koje se kvalificiraju za završnicu. Isto toliko utakmica odigrat će se i u drugom dijelu sezone što čini ukupno 26 službenih utakmica u cijeloj sezoni. Taj broj utakmica smatra se nedovoljnim za razvoj igrača. Prema provedenim istraživanjima za pravilan razvoj igrača poželjno je odigrati 60-80 utakmica u sezoni, što službenih što prijateljskih. U ovakvom sustavu to je moguće postići samo čestim odlascima na trening utakmice i turnire izvan mjesta boravka, ali time i ne dobivamo željenu natjecateljsku razinu jer se u biti ne igra ni za što drugo osim da se dobije potreban broj utakmica. Ideja za ovaj projekt bazirana je na pozitivnim iskustvima Hrvatskog rukometnog saveza koji ligaškim natjecanjem osigurava velik broj utakmica za svoje mlađe kategorije što u konačnici

nikako ne može biti loše. Kao i u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture, tako i sportu kontinuirano i kvalitetno praćenje i provjeravanje razvoja mladih vaterpolista jedno je od najvažnijih zadataka trenera. Kako je vaterpolo momčadski sport sve elemente koji igrači usvajaju treba na najbolji mogući način implementirati u sustav igre. A da bi to uspjeti uz redoviti i sustavan trening potrebno je odigravati utakmice koje bi služile kao jedna vrsta inicijalnog, tekućeg, tranzitivnog i finalnog provjeravanja. Svaka kategorija u vaterpolu treba razvijati točno određene sposobnosti, od funkcionalnih i motoričkih pa do elemenata tehnike plivanja i tehnike vaterpola. Želimo dokazati da je odigravanje utakmica najbolji mogući način da provjerimo sve što nas zanima jer je to i svrha utakmica, pokazuje nam kakva je razina znanja pojedinih momčadi. Oni čija su znanja i sposobnosti na višem nivou pobjeđuju dok oni na nižoj razini znanja i sposobnosti u susretima sa boljima od sebe dolaze do spoznaje što trebaju popraviti.

2. OPIS I RAZRADA MODELA

2.1. Opis modela

Utakmice lige igrane bi se subotom ili nedjeljom, a odigravale bi se po dvije utakmice dnevno u jutarnjem i popodnevnom terminu radi smanjenja troškova. Natjecanje bi se odigravalo na način da bi se formirali parovi klubova koji bi svaki vikend igrali protiv drugog para klubova. Na primjer, Biograd i Šibenik su par 1 koji u 1. kolu u Šibeniku igra protiv para 2 kojeg sačinjavaju Jadran i Galeb. Ujutro bi igrali Biograd – Galeb i Šibenik – Jadran dok bi popodne igrali Biograd – Jadran i Šibenik – Galeb. Na isti način bi se formirali i ostali parovi, a u slučaju neparnog broja klubova jedan klub bio bi bez para. U slučaju neparnog broja parova, par koji ne igra s nekim drugim parom taj vikend odigrava međusobnu utakmicu jer i klubovi koji su u paru moraju odigrati svoje međusobne utakmice. Ako je paran broj parova međusobna utakmica se odigrava u posljednjem kolu prvog i posljednjem kolu drugog dijela natjecanja. Igra se prema pravilima vaterpolo igre i prema propozicijama 1. HVL. Lige se mogu nazvati i imenima eventualnih i uvijek dobrodošlih sponzora.

Mogući problem mogli bi predstavljati termini utakmica, ali uz malo truda, volje i želje za boljitkom našeg sporta sve bi mogli provesti na opće zadovoljstvo. Problem termina može riješiti da se utakmice igraju svaki drugi tjedan po dvije selekcije. Jedan tjedan kadeti i mlađi juniori, a drugi tjedan mlađi kadeti i juniori s time da bi se liga juniora mogla odigravati i kao predigra seniorskih utakmica.

2.2. Razrada modela

2.2.1. Model 1

Model 1 predlaže ligu u kojoj bi sudjelovali svi klubovi koji se za nju prijave. Tu računam na 12-18 klubova koji bi realno bili zainteresirani i imaju mogućnosti za sudjelovanje. Ovaj model je najjednostavniji. Igralo bi se po ranije razjašnjenom sustavu parova i dvokola. Nakon odigranog dvokružnog liga sustava prvak bi bila momčad koja na kraju natjecanja osvoji najveći broj bodova. Ova model osigurava 22- 34 službene utakmice ovisno o broju prijavljenih klubova. Broj utakmica bi se povećao sa sadašnjih 13 na najmanje 22 službene utakmice.

2.2.2. Model 2

Model 2 predlaže natjecanje koje bi se igralo u ligi od 12 klubova, i u ligi 6 ili 8 za klubove koji ne izbere ligu 12. Natjecanje bi započelo kvalifikacijama u kojima bi sudjelovali 1 B ligaši i 2. ligaši. Prvoligaške momčadi bi se automatski plasirale u ligu 12.

Kvalifikacije

Nakon kvalifikacija koje bi se odigrale po sustavu parova i dvokola u ligu 12 plasirale bi se po dvije najbolje plasirane momčadi iz svake skupine, dok bi klubovi koji nisu ušli u ligu 12 formirali ligu 6 ili 8 te bi u njoj nastavili svoje natjecanje i na taj način omogućili svojim igračima više kvalitetnih utakmica.

Liga 12

Liga 12 igrala bi se po dvokružnom sustavu parova i dvokola, svatko sa svakim. Nakon završetka ligaškog natjecanja prvak je momčad koja osvoji najveći broj bodova. Model 2 predviđa odigravanje 22 službene utakmice u odnosu na 13 predviđenih postojećim rasporedom natjecanja.

2.2.3 Model 3

Model 3 osigurava najveći broj utakmica, a natjecanje bi počelo kvalifikacijama u sjevernoj i južnoj skupini. Nakon odigranih kvalifikacija po 5 prvoplasiranih klubova formirali bi ligu 10 dok bi klubovi koji se nisu kvalificirali igrali ligu 6 ili 8 ovisno o broju zainteresiranih klubova.

Liga 10

Liga 10 odigrala bi se prema sustavu parova i dvokola, a prvak bi bila momčad koja osvoji najveći broj bodova. Model 3 osigurava 28-36 utakmica za sve klubove, 18 u kvalifikacijama i 10-18 u ligaškom dijelu natjecanja.

3. METODE I VRSTE PROVJERAVNJA

3.1. Metode provjeravnja

- 3.1.1. Metoda provjeravanja – da bi se moglo realno i objektivno ocijeniti vrijednost onoga što se promatra, osnovni je uvjet da se promatranje odvija prema točno utvrđenom kriteriju, odnosno normama i standardima. U cilju što djelotvornijeg promatranja potrebno je definirati cilj promatranja te izraditi ljestvicu vrijednosti uz pomoć koje se mogu bilježiti, analizirati i interpretirati rezultati dobiveni promatranjem. U sklopu razvoja mladih igrača promatranjem bili bi obuhvaćeni elementi tehnike plivanja, vaterpola i izvođenja taktičkih elemenata igre.
- 3.1.2. Metoda mjerenja – uz pomoć ove metode mogu se precizno i objektivno utvrditi individualne značajke, osobine i sposobnosti mladih igrača, stanje i razina njihovih motoričkih postignuća. Podaci i rezultati dobiveni mjerenjem omogućavaju treneru lakšu i uspješniju izradu programa, praćenje njegove realizacije te pouzdaniju kontrolu, a na taj način i dobivanje objektivnijih informacija o učincima provedbe programa. Na osnovi dobivenih informacije možemo unositi potrebne korekcije u program. Mjerenjem bi obuhvatili plivanje kraul tehnikom na 400, 200, 100, 50 i 25 m kako bi što preciznije procijenili funkcionalne i motoričke sposobnosti igrača.
- 3.1.3. Metoda ankete – ova metoda provjeravanja primjerenija je nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture, ali možemo je provesti i u sklopu sportskog treninga želimo li utvrditi stavove učenika i mišljenja mladih igrača o pojedinim pitanjima vezano uz funkcioniranje same momčadi.

3.2. Metode provjeravnja

Inicijalno provjeravanje – provodi se u svrhu utvrđivanja aktualnog stanja subjekta. U pravilu se provodi na početku natjecateljske sezone i dobivene informacije se koriste u svrhu izrade Plana i programa treninga. Provjeravanjem obuhvaćamo antropometrijske karakteristike, motorička znanja i postignuća te razinu funkcionalnih sposobnosti.

Tekuće provjeravanje – tekuće provjeravanje ima informativni karakter i služi kao orijentacija za daljnji rad.

Tranzitivno provjeravanje – provodi se da bi se utvrdilo provodi li se program i u kojem se opsegu program ostvaruje u trenutku provođenja tog provjeravanja. Informacije dobivene tranzitivnim provjeravanjem omogućuju korekciju programa ako je to potrebno. Treba se provoditi sustavno i u takvim vremenskim razmacima za koje znamo da će se realizirati pojedine programske zadaće.

Finalno provjeravanje – provodi se na kraju sezone da se dobiju informacije u kojem je opsegu realiziran program i koji su njegovi učinci. U sportu je to prilično jednostavno utvrditi jer je rezultat najbolje mjerilo realizacije programa, no kod mlađih kategorija rezultat često zna biti varljiv zbog različitih antropoloških karakteristika i sustava natjecanja.

4. ZAKLJUČAK

Osim zadovoljavanja potreba za neophodnim odigravanjem utakmicama, od ligaškog natjecanja treba očekivati podizanje kvalitete rada jer će treneri imati mogućnost kvalitetnog praćenja i provjeravanja stupnja usvojenosti sadržaja koji se uče tijekom tjednih treninga. Redovitim utakmicama lako bi se uočili eventualni nedostaci kod igrača, a i moguće pogreške u vlastitom planu i programu rada te bi se po potrebi moglo intervenirati i korigirati pojedine dijelove plana i programa kao i uočene nedostatke kod igrača. Podigla bi se razina motivacije kod djece jer bi postali svjesni da će samo svakodnevnim treningom zaslužiti nastupe svakog vikenda. Čak i djeca koja kvalitetom zaostaju u ovom velikom broju utakmica našla bi svoje mjesto u momčadi i zaigrali na barem nekoliko službenih utakmica što trenutno nije moguće. Ovim načinom zadovoljavamo želju za igrom kod svakog djeteta koje to svojim radom i zalaganjem zaslužuje. Ligaški sustav omogućio bi klubovima iz manjih sredinama da odmjere snage sa prvoligaškim klubovima što nije zanemarivo. Na primjer, može se desiti da dijete iz ZPK ili Opatije kroz cijelu karijeru ne odigra ni jednu utakmicu protiv institucija kao što su Mladost i Jug. Na ovaj način to bi im bilo omogućeno. Također, uklonili bi se mogućnost da zbog ozljeda ili bolesti igrači propuštaju jedina dva natjecanja u sezoni. Isto, ne manje bitno, jest da bi se kroz utakmice školovali i treneri koji u svom razvoju trebaju imati određeni broj utakmica kako bi se što bolje pripremili za, moguću, karijeru seniorskog trenera.

I na kraju, upitno je treba li na ionako mali broj klubova koji egzistiraju u zimskom periodu uopće uvoditi eliminacijski sustav natjecanja s obzirom da je nepostojanje adekvatnih uvjeta za rad zimi već u startu eliminiralo dosta klubova sa obale i otoka.

5. LITERATURA

1. Findak, V. (1999). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Mraković, M. (1997). *Uvod u sistematsku kineziologiju*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu
3. Prskalo, I., Findak, V. (2003). Metodički organizacijski oblici rada u funkciji optimalizacije nastavnog procesa. *Napredak*. 144 (1):53-65.
4. Kačić, Z. (2007). *Program rada omladinskih vaterpolskih škola*. Split, vlast. nakl., 2007.